

La llengua dels futurs economistes. Un estudi dels resums de treballs de fi de grau

*The language of future economists.
A study of final-year dissertation abstracts*

Carme BACH¹ i Maria Dolors CAÑADA PUJOLS
Universitat Pompeu Fabra

Data de recepció: 1 de març de 2022

Data d'acceptació: 28 d'abril de 2022

RESUM

En aquest article analitzem un corpus en català de resums inclosos en treballs de fi de grau (TFG) d'estudiants del grau en economia de tres universitats catalanes, ja que considerem important conèixer la situació sobre l'ús del català en aquest àmbit en el context sociolingüístic actual. Tot i que existeixen treballs que analitzen resums d'articles de recerca en economia, no n'hi ha cap sobre la llengua catalana. També hi ha una línia de recerca incipient que analitza resums redactats per escriptors no experts, però són textos d'altres llengües, no en català, i no n'existeixen de l'àmbit en qüestió. Ens plantejem dos objectius: caracteritzar discursivament el gènere *resum de TFG* en l'àmbit de l'economia i valorar-ne la qualitat lingüística. Per fer-ho, hem estudiat les característiques macrotextuals i microtextuals dels resums mitjançant Atlas.ti, un programa especialitzat en l'anàlisi de dades qualitatives. Dels resultats es desprèn una organització textual en què, d'una banda, apareixen moviments retòrics «prototípics», i de l'altra, moviments poc coherents amb les dimensions pragmàtica i sociocultural del gènere. Pel que fa als recursos metadiscursius (Hyland, 2005), els més freqüents són els marcadors de transició i els estructuradors, tot i que des del punt de vista de la varietat de formes emprades els textos són relativament pobres. Respecte a la qualitat lingüística, els resultats indiquen que els futurs graduats en economia cometten errades tant lingüístiques com discursives que recomanen una acció didàctica als graus per millorar la qualitat de la redacció acadèmica en llengua catalana.

PARAULES CLAU: escriptura acadèmica, resums, moviments retòrics, marcadors metadiscursius, economia.

ABSTRACT

In this article we analyse a corpus of abstracts in Catalan included in the final-year dissertations (TFG, from the Catalan) of students in economics from three Catalan universities. In the current sociolinguistic context, it is important to have a knowledge of the situation of the

---

CORRESPONDÈNCIA: Carme Bach. Universitat Pompeu Fabra. A/e: carme.bach@upf.edu.

1. Carme Bach és professora Agregada Serra Hünter.

use of Catalan in this discipline. Although there are some works that focus on the analysis of the abstracts of research articles in economics, there are none on Catalan. In addition, an incipient line of research on abstracts written by non-expert authors deals with texts in other languages, but not in Catalan, and not in the field of economics. The present study has two objectives: to discursively characterize the genre of final-year dissertation abstracts in the field of economics and to assess their linguistic quality. In order to do so, we analysed the macrotextual and microtextual characteristics of abstracts using Atlas-ti, a qualitative data software. The results show a textual organization in which there are two sorts of movements. Firstly, “prototypical” rhetorical movements and, secondly, movements which are inconsistent with the pragmatic and sociocultural dimensions of the genre. In terms of metadiscursive resources (Hyland, 2005), the most frequent are transitional metadiscursive markers and frame markers; from the point of view of the variety of forms, the texts are relatively poor. In terms of linguistic quality, the results indicate that future economists make both linguistic and discursive mistakes that recommend a didactic action in the university degree courses to improve the quality of academic writing in Catalan.

KEYWORDS: academic writing, abstracts, rhetorical moves, metadiscursive markers, economics.

1. INTRODUCCIÓ

L'interès social i acadèmic per les relacions entre economia i llengua va en augment en l'àmbit internacional (Alarcón, 2011: 20). Per tant, és important analitzar en el nostre context sociolingüístic la situació del coneixement i de l'ús de la llengua catalana en els estudis d'economia, situació que ens atrevim a qualificar de perifèrica. De fet, l'adaptació de Redmond i Ayats (2015) de la guia original en anglès de Redmon (2015) no parla en cap moment del català, fet que ja indica la poca importància que la llengua catalana sembla tenir en els graus d'economia a la universitat catalana.²

Per això, en aquest article ens volem endinsar en l'ús del català escrit dels estudiants d'economia a les universitats catalanes. Concretament, analitzem els resums en català que s'inclouen als TFG dels futurs graduats en economia amb dos objectius: a) caracteritzar el gènere *resum de TFG* dels graus en economia i b) valorar-ne la qualitat lingüística i discursiva.

L'origen de la producció d'aquests textos rau en la publicació del Reial decret 1393/2007, segons el qual totes les titulacions superiors de l'Estat espanyol han de programar la realització d'un TFG per a l'obtenció del títol de grau. Aquesta norma ha provocat la redacció generalitzada de textos d'un gènere discursiu propi de l'àmbit acadèmic que no havia estat present fins al moment en les pràctiques dels estudiants

---

2. L'estudi de Casesnoves i Mas (2016) sobre els usos lingüístics i la ideologia dels estudiants universitaris del domini lingüístic català només indica que s'han considerat els universitaris de ciències socials; no especifica si hi ha inclosos o no els estudiants del grau en economia.

universitaris. Es pot afirmar, doncs, que, *a priori*, es tracta d'un gènere ocult (Swales, 1996). El resum que s'inclou en els TFG és, pel que fa al contingut, una síntesi de tot el text que el segueix. Quant a les funcions, serveix per a orientar el lector sobre el contingut del TFG (funció informativa) i s'utilitza per a la indexació del text en diferents bases de dades. Jiang i Hyland (2017: 1) consideren que els resums també tenen una funció argumentativa, ja que «abstracts have become an important genre in all knowledge fields, playing a crucial role in persuading readers, and reviewers, to take the time to go further into the paper itself. This promotional aspect of abstracts is well known [...]».

Tot i que s'han publicat diverses recerques sobre aquest gènere produït per investigadors experts, algunes de les quals centrades en l'àmbit especialitzat de l'economia (Khedri, Heng i Ebrahimi, 2013; Liu i Huang, 2017), no n'hi ha cap sobre textos escrits en llengua catalana. D'altra banda, existeix una línia de recerca incipient sobre resums redactats per escriptors no experts, tots en altres llengües (Aktas i Cortes, 2008; Cunha, 2016; Díez Prados, 2018; Cañada i Bach, 2020 i 2022). Per aquest motiu ens hem proposat estudiar aquest gènere a partir d'un corpus escrit originalment en llengua catalana. Val a dir que la recopilació del corpus no ha estat fàcil, ja que el català és poc present en els TFG dels futurs graduats en economia de les universitats catalanes. Dels 182 TFG publicats als diferents repositoris universitaris que hem consultat, només 43 (23,6 %) estan escrits en català. A més, no tots els resums estan escrits en català, fet que ens dona una primera idea sobre l'estatus del català en aquests graus.³

2. MÈTODES

El corpus està compost per trenta resums inclosos en els TFG d'estudiants de graus d'economia provinents de tres universitats catalanes. Els criteris de selecció dels textos han estat que els TFG s'haguessin elaborat en una de les tres universitats catalanes amb una nota de tall més alta els darrers sis anys —Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB) i Universitat Pompeu Fabra (UPF)—,⁴ que estiguessin publicats als repositoris respectius, que tinguessin autoria única i —òbviament— que estiguessin redactats en català. Les tres facultats tenen requisits similars per a la publicació dels treballs en els repositoris respectius: només es publiquen aquells que han obtingut una nota mínima de 8 (UB) o d'excel·lent (UAB i UPF) i dels quals es té el consentiment de l'autor. Els TFG que analitzem corresponen

---

3. En la feina de recopilació del corpus, hem trobat la declaració d'un estudiant titulada «Compromís lingüístic» (T28), en què defensa que el TFG ha estat redactat en català com un compromís personal i identitari.

4. Per fer-ho, hem consultat el portal d'Universitats de la Generalitat de Catalunya (<https://universitats.gencat.cat/ca/inici>). Hem deixat de banda el grau en economia de la Universitat de Barcelona, que s'imparteix totalment en anglès i que té una via d'accés diferent.

a diferents cursos acadèmics des del 2016-2017 fins al 2020-2021. L'extensió total del corpus és de 4.721 paraules, amb una mitjana de 157 paraules per resum. Cal dir que l'extensió dels textos és molt diversa i va des d'un mínim de 81 a un màxim de 364 paraules.

Per a l'estudi dels resums hem utilitzat el programa Atlas.ti, que permet una anàlisi qualitativa mitjançant l'etiquetatge dels textos en funció de les categories d'anàlisi i, alhora, un estudi de les seves freqüències. D'una banda, hem etiquetat els moviments retòrics de cada text. I, de l'altra, hem marcat les diferents categories metadiscursives, seguint la proposta de Hyland (2005) i integrant la categoria dels noms encapsuladors, proposada per Jiang i Hyland (2016 i 2017). Així mateix, hem marcat les errades de llengua per avaluar-ne la qualitat, també des d'aquest punt de vista. Per garantir la fiabilitat de l'anàlisi, hem fet una codificació doble; en cas de discrepància, les dues investigadores hem discutit les opcions fins a arribar a un acord. Finalment, hem relacionat les categories macrotextuals amb les categories microtextuals per arribar als resultats que presentem tot seguit. Els exemples que comentem en els resultats es presenten acompanyats d'una T i un número, que fan referència al text del nostre corpus en què apareixen.

3. RESULTATS

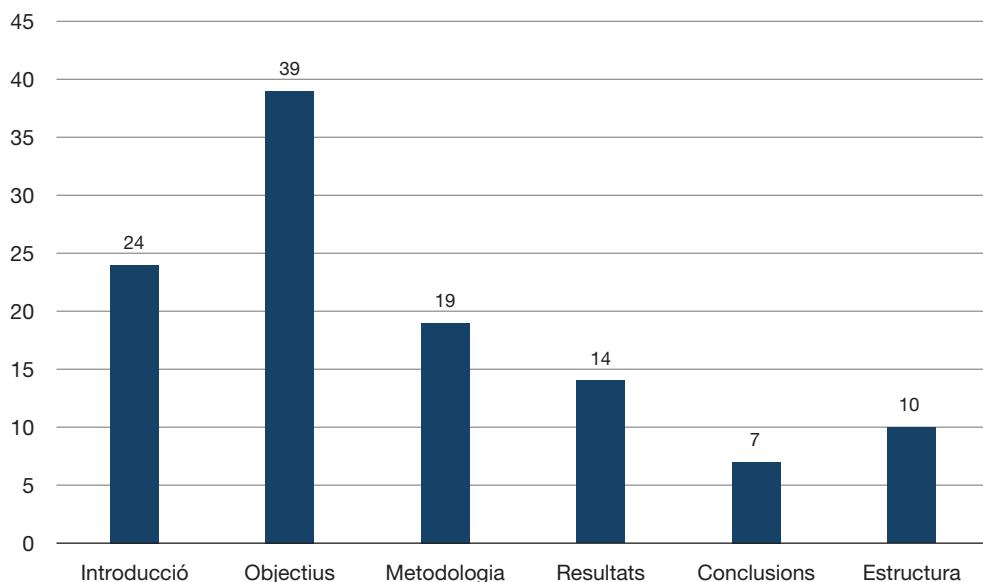
3.1. *Caracterització macrotextual*

L'anàlisi macrotextual dels resums ens ha permès identificar sis moviments: *introducció*, *objectius*, *metodologia*, *resultats*, *conclusions* i *estructura del treball*. Els cinc primers corresponen a l'estructura prototípica establerta per Santos (1996), mentre que el darrer és propi dels resums escrits per estudiants (cf. Cañada i Bach, 2020), que sovint confonen *introducció* i *resum*.

Com es pot observar a la figura 1, els moviments més freqüents són la presentació dels *objectius*, la *introducció* i la *metodologia*. La mitjana de moviments per text és de 3,5; això vol dir que no tots els moviments apareixen en tots els resums. Només hi ha sis resums que tenen entre quatre i cinc moviments, la qual cosa significa que la majoria d'estudiants no respecten l'estructura prototípica dels resums. A més, hi ha set resums on es dupliquen moviments: *introducció*, *metodologia*, *conclusions* i, sobretot, *objectius*. A continuació, presentem l'anàlisi detallada dels sis moviments esmentats.

La *introducció* del tema és un dels moviments més freqüents (22/30) —tot i que hi ha una duplicació—, amb una extensió molt variable, des d'una sola frase breu fins a un enunciat de 148 paraules. Pel que fa a la temàtica, els treballs són de caire aplicat. L'abast del territori l'economia del qual s'estudia pot ser Catalunya (7), Espanya (10), Europa (6) o altres llocs del món. A (1), l'estudiant presenta d'una manera molt breu el seu treball, del qual indica el tema —el model de preus d'actius de capital— amb les sigles angleses (CAPM, *capital asset pricing model*), el caràcter empíric i l'abast del

FIGURA 1
Freqüència d'aparició dels moviments retòrics

FONT: Elaboració pròpia.

context d'estudi. A (2), un altre estudiant també presenta el tema del TFG —la política monetària del Banc Central Europeu—, però en fa una revisió històrica:

- (1) En aquest treball realitzo una investigació empírica sobre el CAPM aplicat a l'economia espanyola.⁵ (T26)
- (2) Les decisions de política monetària del BCE no sempre han seguit la mateixa trajectòria, sobretot des que la crisi econòmica i financera es va estendre globalment i els principals bancs centrals van veure's obligats a replantar-se les mesures anteriorment aplicades. Durant el període 2014-2018, el BCE va aplicar unes mesures en política monetària no convencional sense precedents a la Zona Euro, l'objectiu de les quals era mantenir l'estabilitat de preus. (T17)

El moviment *objectius* és el més freqüent en el corpus (31 ocurrences amb cinc duplicacions). Com hem observat en el moviment *introducció*, la presentació dels objectius pot ser molt breu o molt extensa, tot i que no supera les 120 paraules. L'objectiu s'introdueix amb verbs com *pretendre*, *estudiar*, *tractar de*, *buscar* o *analitzar*, en present o en futur, com es pot veure a (3):

5. Tots els exemples que citem es presenten tal com apareixen al TFG, independentment de la seva qualitat lingüística.

- (3) L'objectiu d'aquest estudi serà mesurar l'impacte del capital humà en el creixement econòmic català en els anys compresos entre el 2000 i 2016. (T6)

En el treball 4, després d'haver presentat el tema a la introducció —la importància dels diners en el món del futbol—, l'estudiant enumera altres variables que podrien incidir en aquest àmbit esportiu (que els jugadors del planter tinguin qualitat o la presència de diferents nacionalitats a la plantilla). Tanmateix, cal dir que el T7 presenta nombrosos problemes, tant lingüístics com discursius, que no en faciliten la comprensió:

- (4) Aquest treball analitza quin és el grau d'importància dels diners dins del món del futbol. I si existeixen altres determinants que puguin tenir un pes determinant en els resultats dels equips. Com podria ser el disposar d'una cantera potent com la del FC Barcelona i la del Reial Madrid, o el factor de tenir plantilles on conviuen moltes nacionalitats diferents amb poca representació nacional. (T7)

El moviment *metodologia* és present en dinou dels trenta textos. Es caracteritza per la presència d'una sèrie de termes recurrents propis de l'àmbit de coneixement de l'economia: (*micro*)dades, bases de dades, models (econòmics, model de regressió logística, models explicatius, model economètric, model de correcció de l'error), variable(s) (principal, endògenes, exògenes), equacions, 'event study'. L'extensió del moviment també és molt dispar; en alguns casos, excessivament detallada, com en l'exemple següent:

- (5) Per realitzar l'estudi s'ha construït una base de dades classificant totes les medalles obtingudes per els primers 50 països amb més medalles en el conjunt de les edicions dels Jocs Olímpics moderns. Hem dividit el conjunt d'esports en tres grups: el primer, on les decisions dels àrbitres són subjectives; el segon, que inclou els esports d'equip; i el tercer, on les decisions dels àrbitres són objectives. D'aquesta manera podem distingir entre el increment al nombre de medalles degut a les decisions arbitrals i les degudes a altres aspectes (inversió, millora del rendiment dels esportistes degut al recolzament del públic, etc). (T10)

Es podria afirmar que, a banda de no respectar l'estructura retòrica prototípica dels resums (el T10 s'organitza en només tres moviments), l'estudiant no és capaç de sintetitzar ni tampoc d'equilibrar la informació que ofereix al lector, ja que el moviment *metodologia* representa el 75 % del total de paraules del resum.

Pel que fa als *resultats*, hem identificat el moviment en tan sols un terç dels textos (11/30). Tots els resums que presenten aquest moviment inclouen el terme *resultats* (sempre en plural), com es pot veure en els exemples següents: *els resultats reflecteixen / han conclòs / indiquen / mostren / demostren; els resultats del anàlisi quantitatiu no són conclusius; Els principals resultats [...] donen un paper clau i positiu a l'educació dels pares; Els resultats obtinguts són consistents amb la teoria.*

3.2. *Caracterització microtextual*

Com s'ha esmentat, els elements metadiscursius són aquells que guien el lector a l'hora de llegir un text. Hyland (2005) els classifica en marcadors de transició, estructurals, de contextos definitoris, endofòrics i evidenciadors (aquests dos darrers no apareixen en el corpus, ja que un resum no permet remissions internes ni ornaments teòrics). Tot seguit presentem els resultats de la caracterització microtextual del corpus.

3.2.1. *Marcadors discursius de transició*

També coneguts com a *connectors*, són aquells marcadors que posen en relació dos elements discursius.⁶ N'hem identificat 33 ocurrences i 22 formes diferents. Per tal de classificar-los, hem tingut en compte la proposta que estableix per al català l'Institut d'Estudis Catalans (IEC, 2016), en què es divideixen els marcadors en quatre grans grups segons el valor semàntic que vehiculen: additiu, contrastiu, consecutiu i disjuntiu. Hem utilitzat aquesta classificació proposada per la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC (GIEC) per a totes les ocurrences detectades, encara que les formes no hi apareguin. Val a dir que en el nostre corpus no apareix cap exemple de marcador disjuntiu, la qual cosa segurament es deu a l'extensió reduïda dels textos i al fet que si cal explicar algun concepte es recorre a l'ús de contextos definitoris (cf. apartat 3.3.3). L'anàlisi no ofereix grans diferències pel que fa a les altres tres categories: hi ha catorze ocurrences de marcadors additius, onze de marcadors consecutius i set de marcadors contrastius.

Respecte als marcadors additius, els més freqüents són els d'intensificació (*a més, a més a més, així com*),⁷ i *a més (a més)* és el que apareix en més textos diferents (6/30). Seguidament, hem identificat cinc marcadors additius d'especificació, tots ells hàpax (*actualment, concretament, en aquest cas, en aquest sentit, en concret*). El corpus conté només dos marcadors d'equiparació, també hàpax (*al mateix temps, alhora que*).

Els estudiants utilitzen només tres marcadors contrastius diferents, un d'oposició (*tanmateix*) i dos de concessió (*però i tot i que*). S'observa, doncs, un grau de varietat lèxica força baix, ja que de les vuit ocurrences identificades sis corresponen a *però*.

En canvi, els estudiants fan servir una varietat més gran de marcadors consecutius, per bé que quasi tots són hàpax: *així doncs, de manera que, d'aquesta manera, doncs*,

6. Cal destacar que els marcadors additius distributius i els conclusius han estat considerats en la nostra anàlisi dins el grup dels estructuradors (cf. 3.3.2), ja que creiem que el paper que tenen en l'organització dels resums mereix una anàlisi detallada a part.

7. La forma *així com* és clarament un error de sintaxi, ja que caldria que l'estudiant hagués utilitzat un altre marcador, com ara *a més*, tal com es pot observar en l'exemple següent: «Així com, es realitzarà un anàlisi de l'endeutament als ajuntaments triats, segons la normativa corresponent i els indicadors de solvència i sostenibilitat adients» (T27).

és per això que, per a l'efecte,⁸ per consegüent, per tant, per tot això i per aquesta raó, que apareix en dues ocasions.

Pel que fa a la posició dels marcadors de transició en els enunciats, hem vist que la majoria de formes es troben en posició inicial (59,5 %), mentre que en posició medial el percentatge es redueix al 37,5 %.

A continuació, presentem diversos exemples que permeten veure el funcionament d'aquests marcadors.

A (6) veiem que l'estudiant ha utilitzat un marcador additiu intensificador per a indicar continuïtat temàtica en el moviment *introducció*, en què exposa les característiques del sistema de finançament autonòmic. No es produeix progressió temàtica, però l'absència del marcador hauria provocat un enunciat excessivament llarg:

- (6) El sistema de finançament autonòmic actual es caracteritza per ser excessivament complicat i complex, generar una distribució per habitant ajustat desigual i causar un dèficit de responsabilitat fiscal i de capacitat de decisió per part de les comunitats. **A més**, no té en compte els diferencials de preus en el seu càlcul, quelcom que fa encara més arbitraris els resultats en termes reals. (T15)

L'exemple (7) correspon al moviment *conclusions*, particularment extens en aquest text. El marcador *però* redueix totes les conclusions a una de sola (hi ha diverses causes de la baixa quota de mercat), fet que subratlla la repetició de l'adverbi *principalment*:

- (7) La principal conclusió del treball és que les causes de la baixa quota de mercat de les finances ètiques a Espanya, són les limitacions i barreres amb què es troben els potencials clients per a adquirir productes financers ètics, **però** principalment tenen a veure amb les limitacions que té l'oferta, com el baix nivell de préstec en comparació a l'estalvi i la manca de projectes per a finançar. (T14)

L'exemple (8) correspon també al moviment *conclusions*. El marcador *per tant*, acompanyat de la conjunció *i*, serveix per a marcar una conseqüència important que es deriva de les conclusions del treball:

- (8) Comparant les variables de la hipòtesi amb les variables incloses als dos models, s'ha arribat a la conclusió de que el preu dels jugadors ve determinat per altres factors apart del seu rendiment i **per tant**, si que existeix un marge per a aplicar tècniques semblants a les de moneyball. (T19)

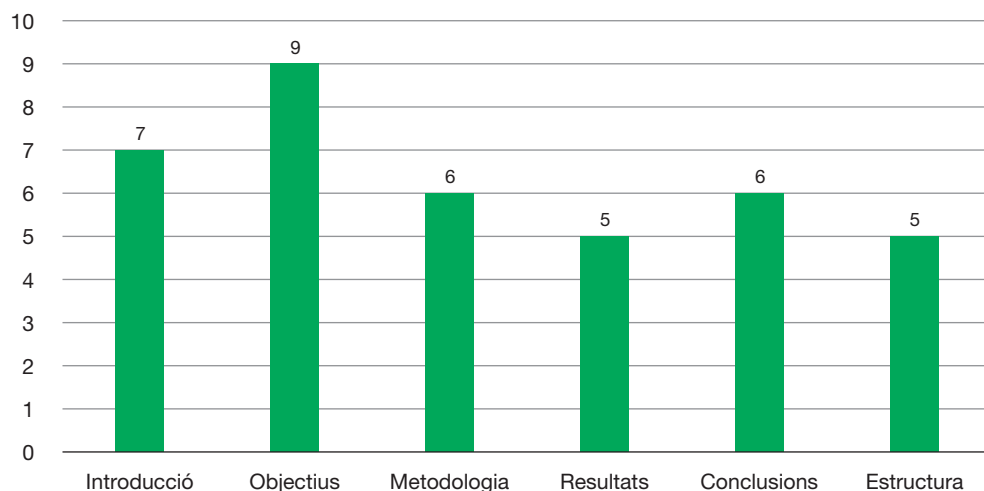
Quant a la distribució dels marcadors de transició en funció dels moviments retòrics, es pot veure a la figura 2 que són lleugerament més freqüents en els objectius que en la resta de moviments (23,7 %), tot i que les diferències són poc considerables.

---

8. Es tracta d'un marcador inexistent en català, format a partir de la forma espanyola *al efecto* combinada amb la catalana *per aquest efecte*.

FIGURA 2
Distribució dels marcadors de transició en funció dels moviments retòrics

FONT: Elaboració pròpia.

3.2.2. Marcadors discursius estructuradors

Per a l'anàlisi dels marcadors discursius estructuradors hem partit de la proposta de Jiang i Hyland (2017), que distingeixen entre *marcadors ordenadors distributius* i *encapsuladors*. Mentre que els primers serveixen per a marcar l'ordre en què es presenten els diferents moviments en el discurs, els segons són noms abstractes molt utilitzats en el discurs acadèmic i són «considerats mecanismes cohesius, atès que el seu significat es determina per referència al context en què apareixen» (Díez Prados, 2018: 153). Per tant, són especialment interessants en el gènere del resum, ja que són noms que en delimiten, a més, l'estructura organitzativa.

3.2.2.1. Ordenadors discursius

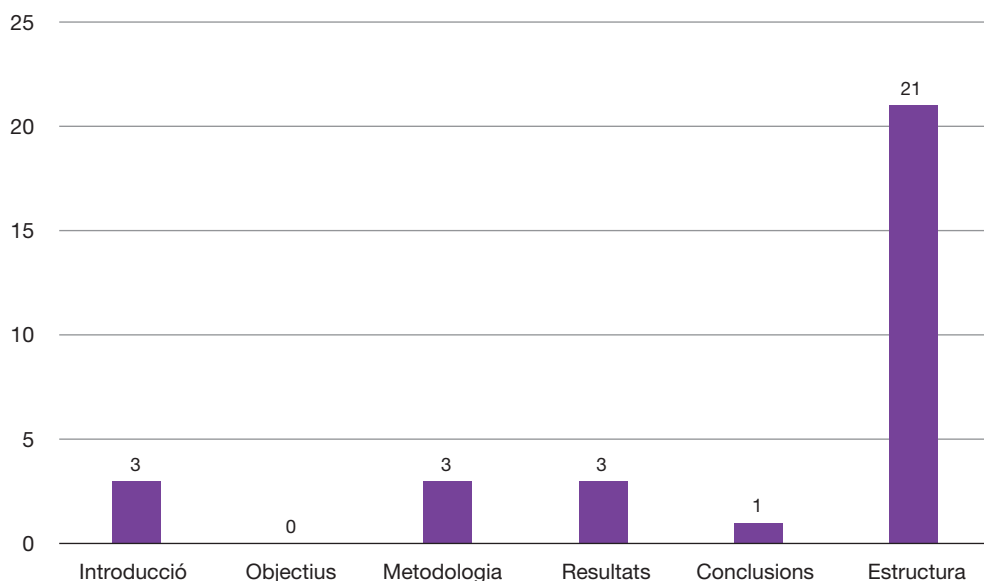
Dins d'aquest grup, seguint Cassany (1993), hem situat aquells marcadors que s'utilitzen per a mostrar l'estructura del text, malgrat que a IEC (2016) aquests marcadors se situen com a vehiculadors d'un valor additiu distribucional o conclusiu. L'anàlisi del corpus ens ha permès identificar trenta ocurrències de marcadors discursius estructuradors ordenadors, formats sobre un total de deu bases diferents: *primer*, *segon*, *tercer*, *banda*, *costat*, *després*, *posteriorment*, *seguit*, *final* i *últim*. Com es pot observar, totes les bases estan relacionades amb l'ordre, real o espacial. La majoria dels marcadors apareixen en posició inicial (60%). El marcador més freqüent en el corpus és *finalment*, format sobre la base *fi*, que apareix en vuit ocasions, seguit de

primer i per últim (que no és acceptat normativament i que apareix comptat en els errors de lèxic, en l'apartat 3.4).

Aquests trenta marcadors apareixen únicament en la meitat dels textos del corpus (15/30). D'aquests quinze textos, només n'hi ha dos que tenen un sol ordenador discursiu i el resum que en té més, en té quatre.

Si analitzem la distribució d'aquests marcadors estructuradors en funció del moviment retòric en què apareixen (cf. figura 3), constatarem un desequilibri notable entre els diferents moviments: presència testimonial en la majoria d'ells i un ús molt elevat (68 %) en el moviment no prototípic *estructura del treball*.

FIGURA 3
Distribució dels marcadors estructuradors en funció dels moviments retòrics

FONT: Elaboració pròpia.

L'exemple (9) correspon al moviment *estructura del treball* del T30, en què l'estudiant presenta els tres components principals de la seva anàlisi:

- (9) L'estudi es compon de tres grans parts: **per una banda**, l'anàlisi dels ingressos municipals per capítols (a més dels ingressos tributaris desglossats); **en segon lloc**, una comparació dels ingressos tributaris per càpita entre els sis municipis i, **per últim**, una anàlisi de l'evolució del deute viu en el període 2008-2016. (T30)

3.2.2.2. Els encapsuladors com a marcadors estructuradors

En el grup dels marcadors discursius estructuradors, Jiang i Hyland (2016: 509) incorporen el que anomenen *metadiscursive nouns*: «We set out here to correct this oversight and attempt to map what we call metadiscursive nouns onto Hyland's (2005) met discourse model, showing how these nouns promote interactions between writers and readers in academic writing». Seguint la proposta de Marín i Ribera (2018), anomenarem aquests elements *encapsuladors*.⁹ Pel que fa a la cohesió, els encapsuladors permeten la recuperació anafòrica i catafòrica de fragments discursius, alhora que esdevenen elements importants en la coherència dels resums.

En el nostre corpus hem identificat setanta-vuit ocurrences d'encapsuladors, que corresponen a trenta-un lemes diferents, amb un total de divuit hàpax (*conjuntura, defecte, efecte, estudi, fet, hipòtesi, incertesa, informe, laboratori, línia, lluita, mètode, motiu, paradigma, pregunta, problemàtica, qüestió, recerca, via*), la qual cosa dona idea d'una gran dispersió. Els encapsuladors més freqüents són *anàlisi* (19%), que apareix a la metodologia, per explicar què s'ha fet; *resultat* (15%), *objectiu* (12%) i *conclusió* (6%), que apareixen en els moviments que tenen el mateix nom, seguits de *part, proposta, cas, conseqüència, debat, fenomen i visió*.

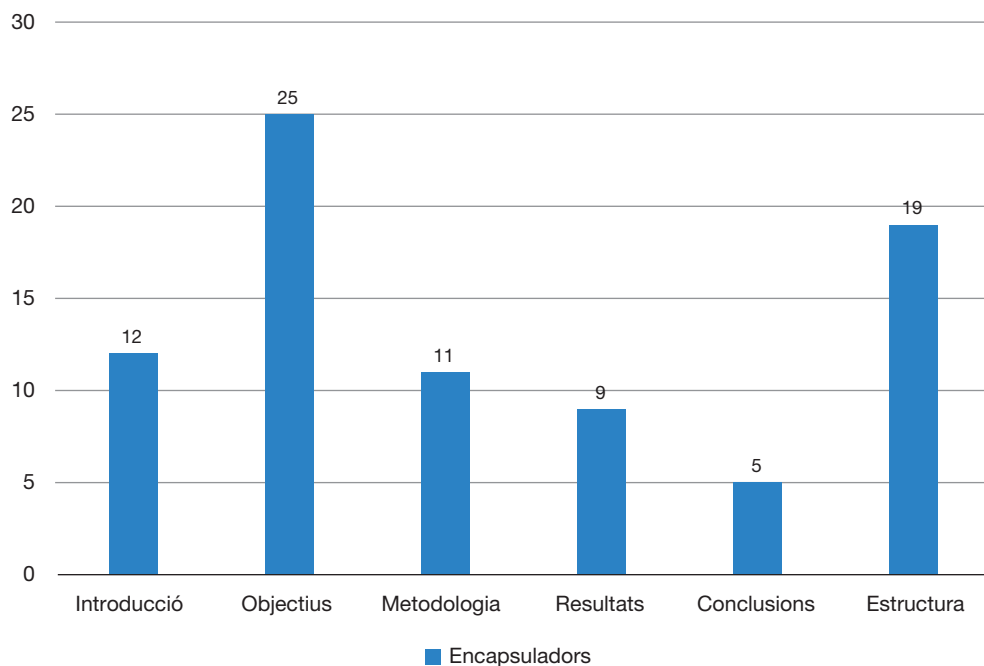
A (10) mostrem un cas d'un encapsulador catafòric, *objectiu*, que introdueix el moviment; i, en l'exemple (11), un cas d'un encapsulador anafòric, *resultat*, que repren alguns elements de l'apartat dels resultats prèviament exposats:

- (10) L'**objectiu** d'aquest estudi serà mesurar l'impacte del capital humà en el creixement econòmic català en els anys compresos entre el 2000 i 2016. (T5)
- (11) Aquests **resultats** confirmen que la demanda és inelàstica respecte el peatge i el PIB real per càpita, mostrant uns valors d'elasticitat similars als obtinguts en estudis previs. A més a més, es demostra com una via alternativa de qualitat similar gratuïta té un efecte significatiu en la sensibilitat de la demanda en l'AP-7 Nord. (T1)

Quant a la distribució dels encapsuladors en funció del moviment, s'observa (figura 4) que són més freqüents en els objectius i, també, en el moviment no prototípic *estructura del treball*.

9. Els encapsuladors s'han anomenat en altres tradicions discursives de maneres diverses, com ara *noms generals, noms anafòrics, 'shell nouns'* i '*nombres rotuladores*'. La bibliografia sobre aquestes denominacions es pot consultar al número 64 de la revista *Caplletra* (Marín i Ribera, coord., 2018).

FIGURA 4
Distribució dels encapsuladors en funció del moviment retòric

FONT: Elaboració pròpia.

3.2.3. Marcadors de contextos definitoris

Seguint Alarcón, Bach i Sierra (2007) i Sierra *et al.* (2008), considerem *context definitori* aquell fragment de discurs la funció del qual és explicar un terme que l'autor inclou en el text. L'estructura que presenten aquests marcadors està, doncs, formada per tres elements: el terme, un marcador discursiu de reformulació i la nova formulació que proposa l'autor. En conseqüència, es pot afirmar que aquestes expressions són marcadors metadiscursius interactius en el sentit que són ajudes que l'autor ofereix al lector. Formalment, els contextos definitoris poden ser reformulacions, explicacions, definicions o aclariments.

En el corpus hem identificat trenta contextos definitoris. Aquesta estratègia és emprada en 17/30 resums, amb una, dues o tres ocurrences per text; només en un cas n'hi ha quatre. El procediment més habitual són els parèntesis (57 %), utilitzats per a delimitar un lapse de temps —*durant la preparació de la guerra (1933-1939)*, en *els últims anys (2002-2016)*—, per a localitzar —*al poble de Sabana Yegua (República Dominicana)*— o per a donar exemples d'hipònims que aclareixen un hiperònim —[...] *degudes a altres aspectes (inversió, millora del rendiment dels esportistes degut*

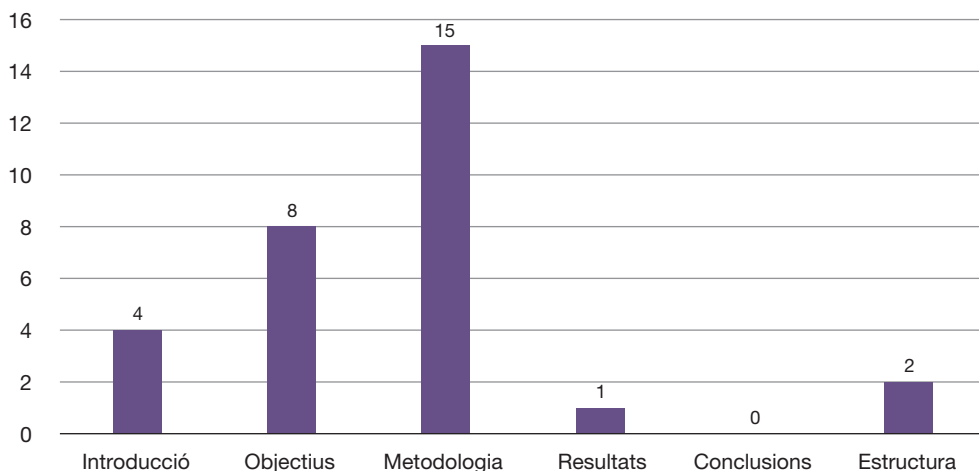
al recolzament del públic, etc); s'han seleccionat 6 municipis representatius del territori esmentat (Berga, Gironella, Puig-reig, Avià, Borredà i Gósol).

Els parèntesis també s'utilitzen en ocasions o bé per a introduir sigles o bé per a explicar-les: *home field advantage* (HFA), AEAT (Agència Estatal de Administració Tributaria), les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

A banda d'aquest procediment, els contextos definitoris poden presentar-se d'altres maneres. En primer lloc, mitjançant dos punts —*es descriuran les polítiques en tres àrees: el mercat de treball, el de capitals i les decisions macroeconòmiques*—; i, en segon lloc, amb l'ús de comes explicatives —*la Indústria 4.0, un nou paradigma productiu enfocat en els països desenvolupats i basat en els avenços de la quarta revolució industrial*.

Finalment, com es pot observar a la figura 5, els contextos definitoris són molt més freqüents en el moviment *metodologia* que en la resta (52%), la qual cosa fa pensar que els estudiants tenen un interès especial a aclarir tots els aspectes relacionats amb el disseny del treball.

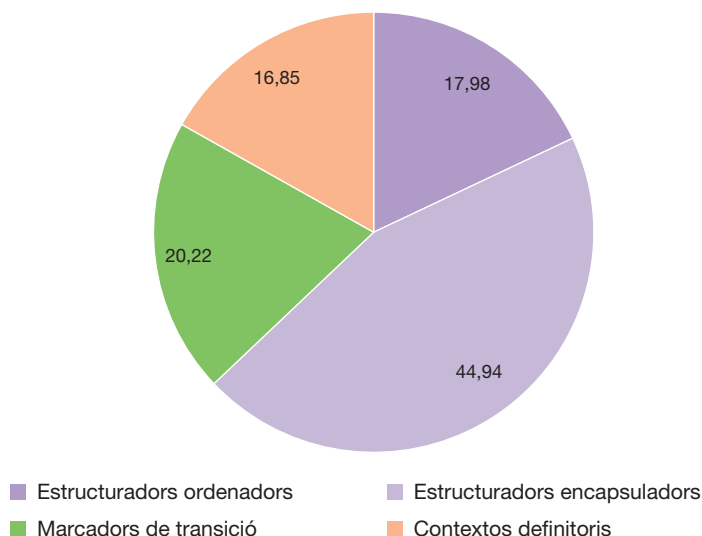
FIGURA 5
Distribució dels contextos definitoris en funció del moviment retòric

FONT: Elaboració pròpia.

Acabem aquest apartat subratllant la importància que tenen en la redacció d'aquests textos els elements estructuradors. Com es pot veure a la figura 6, el 63% dels marcadors discursius utilitzats en els resums corresponen a la categoria *estructuradors* (marcats en lila a la figura), que, com ja hem esmentat, engloben tant els estructuradors d'ordre com els encapsuladors. La importància que prenen els marcadors metadiscursius estructuradors en aquests textos es veu intensificada per la breu extensió del gènere del resum, que no afavoreix la inclusió d'altres marcadors.

FIGURA 6
 Percentatges d'ús de les diverses categories de marcadors

FONT: Elaboració pròpia.

3.3. Anàlisi de la qualitat lingüística dels resums

Diversos estudis (Brunat *et al.*, 2006; Llach *et al.*, 2015; Casas-Deseures i Comajoan, 2015; Milian, 2009) han assenyalat que els estudiants universitaris presenten mancances importants pel que fa a l'ús de les llengües que els són pròpies i, també, de les addicionals. No hem trobat, però, cap estudi que se centri en l'anàlisi del domini de la llengua per part d'estudiants de darrer curs dels graus, i menys encara per part d'estudiants d'economia de cap universitat del domini lingüístic català.

En aquest article, hem classificat els errors de llengua que hem trobat en els resums, seguint la proposta de Bach i Bernal (2015). D'aquesta manera, hem classificat els 108 errors dels resums, presents en un 90% dels documents,¹⁰ que presentem ordenats de menys a més incidència: errors lèxics (5,55%), de puntuació (8,33%), ortogràfics (12,03%), sintàctics (28,7%) i morfològics (45,37%).

Entre els errors de lèxic, n'hi ha dos: *medi de comunicació*, que apareix dos cops, i l'estructurador ordenador del discurs *per últim*, del qual ja hem parlat a l'apartat 3.3.2.1, que figura en dos textos.

Els errors de puntuació estan relacionats amb la manca de coma entre incisos o amb l'ús del punt i seguit quan es tracta d'enumeracions, com la que trobem a (12), en que seria adequat utilitzar els dos punts i el punt i coma:

10. Només tres resums no contenen cap tipus d'error de normativa, la qual cosa representa només el 10% del total.

- (12) La proposta es basa en tres fons: progressivitat de l'IRPF, que cedeix la progressivitat de l'impost i genera una sèrie de transferències de suma zero entre els comunitats. Fons de màxims i mínims, que garanteix nivells mínims de finançament i limita la dispersió d'aquesta entre les comunitats. I fons de finançament de competències singulars, en què l'Estat sufraga aquestes competències a les Comunitats que les han assumit. (T15)

Els errors ortogràfics es relacionen majoritàriament amb la manca d'apostrofació (la *economia*, *des de encara no fa un any*, 25) i també de contracció (*els resultats han conclòs que el percentatge de medalles guanyades per el país organitzador*), o amb l'accentuació en mots que un corrector ortogràfic no pot corregir perquè també existeixen amb o sense accent, com ara la distinció entre *el que* i *què* (*L'objectiu d'aquest treball és analitzar que influeix en el preu dels jugadors de futbol*) o *es i és* (*Es per això*).

Els errors sintàctics són més diversos. Alguns d'ells estan relacionats amb els relatius, tal com ja indicaven Costa i Labèrnia (2014): *Les conclusions principals a les que s'arriba*); d'altres, amb el canvi i la caiguda de preposició, necessària en textos formals com els resums (*Es troba evidència de que, generalment, els anuncis...*), o la presència de comes que trenquen unitats sintàctiques, que, en aquests casos, han estat considerades com a errors de sintaxi i no de puntuació (*La principal conclusió del treball és que les causes de la baixa quota de mercat de les finances ètiques a Espanya, són les limitacions i barreres*).

Finalment, el grup més nombrós és el dels errors morfològics. Tot i que n'hi ha de recurrents, que podrien aparèixer a qualsevol text, com, per exemple, *crisis* en singular o *anàlisi* en masculí (*Finalment, es realitza un anàlisi comparatiu*), la majoria dels errors morfològics es relacionen amb el gènere del resum i, per tant, tenen a veure amb el domini discursiu del gènere. Ens referim a l'ús del futur, fet que succeeix en setze dels trenta resums analitzats, quan el temps que caldria usar és un temps del passat o del present. L'exemple (13) n'és una mostra:

- (13) Posteriorment, *es presentarà* el marc teòric de la inflació via costos i *es realitzaran* varis models per veure quin paper juguen les diferents variables que els autors Post Keynesians consideren importants. Finalment, en aquest treball *es podrà veure* com ambdues visions aporten dades que donen suport a les seves hipòtesis, però que aquestes tenen limitacions. (T9)

En el cas anterior, la presència del futur s'explica per la inclusió d'un moviment no pertinent en els resums, és a dir, l'estructura del text, la qual no compleix les característiques socioculturals i pragmàtiques d'aquest gènere, en què dominen bàsicament les seqüències expositiva i argumentativa.

4. CONCLUSIÓ

En aquest treball hem estudiat un corpus de resums de TFG escrits en llengua catalana per futurs graduats en economia. Som conscients que el corpus és reduït, però el

nombre de treballs i de resums publicats en català és escàs, comparat amb altres llengües com l'espanyol i l'anglès. Si volem que la situació sociolingüística actual es reverteixi és imprescindible que, des de les institucions acadèmiques, se'n fomenti l'ús, no només oral, sinó també en els diversos àmbits científics en què no és habitual.

Els objectius del treball eren dos: caracteritzar el gènere del resum i valorar-ne la qualitat lingüística i discursiva. Pel que fa a la qualitat lingüística, la nostra anàlisi confirma el que ja s'havia indicat en estudis previs segons els quals els estudiants universitaris catalans presenten mancances importants quant a l'ús del català (Bach i Bernal, 2015). Així, hem identificat errors de tot tipus (de lèxic, de puntuació, ortogràfics, sintàctics i morfològics), impropis d'estudiants a punt de graduar-se.

Respecte a la competència discursiva, hem constatat que els futurs graduats que han elaborat els resums del corpus que hem analitzat no dominen prou el gènere del resum. Els seus textos s'organitzen en un nombre variable de moviments, alguns característics del gènere (*introducció, objectius, metodologia, resultats i conclusions*) i d'altres inadequats quan es tracta de presentar de forma breu la totalitat del treball realitzat. Aquesta inadequació es manifesta amb la presència d'un moviment no prototípic (*estructura del treball*), ja identificat en recerques prèvies per a d'altres àmbits de coneixement (Cañada i Bach, 2020) i que, en el corpus analitzat, és encara més present. En relació amb aquesta manca de competència discursiva, l'ús del futur, força elevat, també subratlla el fet que els estudiants confonen sovint resum i introducció i que, per tant, no dominen el gènere del resum.

Pel que fa a l'anàlisi en el nivell microtextual, hem detectat poca varietat de marcadors, fet que ens porta a concloure que aquests estudiants tenen recursos lingüístics limitats, fenomen relacionat també amb l'ús dels diferents registres i, per tant, amb la seva competència pragmàtica. En futures recerques es podria analitzar també la pertinència i la correcció en la utilització dels conceptes i la terminologia econòmica en aquests resums.

Finalment, creiem que els moviments que apareixen en els resums denoten una certa limitació respecte a les operacions implicades en la creació de nou coneixement, atès que la freqüència dels moviments retòrics decreix a mesura que es fan més complexos des del punt de vista cognitiu, motiu que explicaria l'alta aparició del moviment *objectius* i la menor presència del moviment *conclusions*. Per tant, semblaria que la formació d'aquests universitaris requereix també un cert aprofundiment en la seva capacitat d'anàlisi i d'argumentació.

5. AGRAÏMENTS

Les autores del treball pertanyen al GR@EL (Grup de Recerca sobre Aprenentatge i Ensenyament de Llengües), grup de recerca consolidat i finançat per la Generalitat de Catalunya (AGAUR, 2021SGR00471).

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- AKTAS, Rahime Nur; CORTES, Viviana (2008). «Shell nouns as cohesive devices in published and ESL student writing». *Journal of English for Academic Purposes* [en línia], vol. 7, núm. 1, p. 3-14. <<https://doi.org/10.1016/j.jeap.2008.02.002>>.
- ALARCÓN, Amado (2011). «Economia de la llengua». *Treballs de Sociolingüística Catalana* [en línia], núm. 21, p. 19-27. <<https://doi.org/10.2436/20.2504.01.21>>.
- ALARCÓN, Rodrigo; BACH, Carme; SIERRA, Gerardo (2007). «Extracción de contextos definitorios en corpus especializados: hacia la elaboración de una herramienta de ayuda terminográfica». *Revista Española de Lingüística* [en línia], núm. 37, p. 247-277. <<http://www.sel.edu.es/pdf/ene-dic-07/RSEL-37-Alarcon-Bach-Sierra.pdf>>. [Consulta: 20 gener 2022].
- BACH, Carme; BERNAL, Elisenda (2015). «Percepció i realitat del (des)coneixement de la normativa de la llengua catalana en arribar a la universitat. Estudi sobre els alumnes de primer de traducció i de llengües aplicades a la UPF». *Revista de Llengua i Dret* [en línia], núm. 64, p. 156-170. <<http://dx.doi.org/10.2436/20.8030.02.120>>.
- BRUNAT, Gemma; MÀRQUEZ, Conxita; NUSSBAUM, Luci; PRAT, Maria; VILÀ, Montserrat (2006). *La formació lingüística a primer de magisteri*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions.
- CAÑADA PUJOLS, Maria Dolors; BACH, Carme (2020). «Competencia discursiva y redacción de abstracts: gestionar la doble identidad estudiante e investigador». *RLA: Revista de Lingüística Teórica y Aplicada* [en línia], vol. 58, núm. 1, p. 159-183. <<https://doi.org/10.29393/RLA58-7MCCD20007>>.
- (2022). «Marcadores metadiscursivos interaccionales en resúmenes de TFG: ¿indicadores de dominio del género?». *Círculo de Lingüística Aplicada a la Comunicación* [en línia], vol. 90, p. 5-19. <<https://dx.doi.org/10.5209/rced.81301>>.
- CASAS-DESEURES, Mariona; COMAJOAN, Llorenç (2015). «Detecció, correcció i justificació d'errors de normativa en l'alumnat universitari: la formació lingüística dels futurs mestres». *Treballs de Sociolingüística Catalana* [en línia], núm. 25, p. 175-197. <<https://doi.org/10.2436/20.2504.01.98>>.
- CASESNOVES, Raquel; MAS CASTELLS, Josep Àngel (2016). «Ideology and language choice: Catalan-speaking university students». *Sociolinguistic Studies* [en línia], vol. 11, núm. 1, p. 107-129. <<https://doi.org/10.1558/sols.30020>>.
- CASSANY, Daniel (1993). *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries.
- COSTA, Joan; LABÈRNIA, Aina (2014). «La implantació de la normativa dels relatius: els resultats en dos exercicis gramaticals». *Caplletra: Revista Internacional de Filologia* [en línia], núm. 56, p. 99-129. <<https://ojs.uv.es/index.php/caplletra/article/view/6783/6553>> [Consulta: 10 novembre 2021].
- CUNHA, Iria da (2016). *El trabajo de fin de grado y de máster: Redacción, defensa y publicación*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- DÍEZ PRADOS, Mercedes (2018). «Abstract nouns as metadiscursive shells in academic discourse». *Caplletra: Revista Internacional de Filologia* [en línia], núm. 64, p. 153-178. <<https://doi.org/10.7203/Caplletra.64.11372>>.
- HYLAND, Ken (2005). «Stance and engagement: A model of interaction in academic discourse». *Discourse Studies* [en línia], vol. 7, núm. 2, p. 173-192. <<https://doi.org/10.1177/1461445605050365>>.

- IEC 2016 = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016). *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC). Barcelona: IEC.
- JIANG, Feng K.; HYLAND, Ken (2016). «Nouns and academic interactions: A neglected feature of metadiscourse». *Applied Linguistics* [en línia], vol. 39, núm. 4, p. 508-530. <<https://doi.org/10.1093/applin/amw023>>.
- (2017). «Metadiscursive nouns: Interaction and cohesion in abstract moves». *English for Specific Purposes* [en línia], vol. 46, p. 1-14. <<https://doi.org/10.1016/j.esp.2016.11.001>>.
- KHEDRI, Mohsen; HENG, Chan Swee; EBRAHIMI, Seyed Foad (2013). «An exploration of interactive metadiscourse markers in academic research article abstracts in two disciplines». *Discourse Studies* [en línia], vol. 15, núm. 3, p. 319-331. <<https://doi.org/10.1177/1461445613480588>>.
- LIU, Ping; HUANG, Xu (2017). «A study of interactional metadiscourse in English abstracts of Chinese economics research articles». *Higher Education Studies* [en línia], vol. 7, núm. 3, p. 25-41. <<https://doi.org/10.5539/hes.v7n3p25>>.
- LLACH, Sílvia; CICRES, Jordi; MOLA, Montserrat (2015). «Aspectes conflictius d'ortografia catalana». *Treballs de Sociolingüística Catalana* [en línia], núm. 25, p. 113-128. <<https://doi.org/10.2436/20.2504.01.94>>.
- MARÍN, Maria Josep; RIBERA, Josep E. (coord.) (2018). «Monogràfic sobre "L'encapsulació lèxica: cohesió, coherència i metadiscurs"». *Caplletra: Revista Internacional de Filologia* [en línia], núm. 64 (primavera). <<https://raco.cat/index.php/Caplletra/issue/view/25929>> [Consulta: 15 desembre 2021].
- MILIAN, Marta (2009). «Parlem d'ortografia: què és, com s'aprèn i com s'ensenya». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 48, p. 10-23.
- REDMON, Peter (2015). *Writing economics at University: Guides for writing in specific disciplines*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Llengües; Girona: Universitat de Girona. Servei de Llengües Modernes. <<https://dugi-doc.udg.edu/bitstream/handle/10256/14741/economia-Angles.pdf?sequence=1>>.
- REDMOND, Peter; AYATS, Andreu (2015). *Escriure economia a la Universitat*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. <<https://ddd.uab.cat/record/166561>> [Consulta: 15 setembre 2021].
- SANTOS, Mauro Bittencourt dos (1996). «The textual organization of research paper abstracts in applied linguistics». *Text: Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse* [en línia], vol. 16, núm. 4, p. 481-499. <<https://doi.org/10.1515/text.1.1996.16.4.481>>.
- SIERRA, Gerardo; ALARCÓN, Rodrigo; AGUILAR, César; BACH, Carme (2008). «Definitional verbal patterns for semantic relation extraction». *Terminology: International Journal of Theoretical and Applied Issues in Specialized Communication* [en línia], vol. 14, núm. 1, p. 74-98. <<https://doi.org/10.1075/term.14.1.05sie>>.
- SWALES, John (1996). «Occluded genres in the academy: The case of the submission letter». A: VENTOLA, Eija; MAURANEN, Anna (ed.). *Academic writing: Intercultural and textual issues*. Amsterdam: John Benjamins.